

הגדה של פסח

בנוסח מקוצר, חילוני ופולורליסטי

אמסטרדם, 2018

והיגדתם לבנותיכם ולבניכם

סיפור יציאת מצרים שעובר מדור לדור כבר אלפי שנים הוא אחד מן הדברים המחברים בינינו, ובו מגולם סיפור תולדות עמנו מראשיתו ועד ימינו אנו. זהו סיפור על עמידה איתנה אל מול דיכוי וחורבן. זה סיפור על דבקות בחיים ועל יכולת אנושית מופלאה להמציא וליצור מציאות חדשה. הסיפור הזה הוא הדבר המשותף לנו.

וכשאנו מספרים את הסיפור הזה ביחד, בחיק המשפחה המורחבת או בקהילה, הוא מקבל משנה תוקף, ובכוחנו להשפיע על המשכו ועל האופן שבו יסופר. ביכולתנו לצקת לסיפור משמעויות שמתאימות לנו, ולגרום לדור הצעיר לאהוב אותו, לרצות להיות חלק ממנו, ובבוא העת להמשיך ולספרו, בדרך שלו, לדור שאחריו.

אם אתם מציינים את חג הפסח אי-שם ברחבי העולם, חשוב במיוחד שתגידו לבנותיכם ולבניכם את שלוש המילים המופיעות בשורת הסיום של ההגדה: לְשָׁנָה הַבָּאָה בִּירוּשָׁלַיִם. קריאה זו מבטאת את הקשר העמוק של יהודי התפוצות לארץ ישראל, ואת השאיפה לכך שבשנה הבאה יזכו לעלות אליה, או לכל הפחות – לבקר בה.

חג חירות שמח!

בעריכת ההגדה שלפניכם התבססנו רבות על ההגדה של פסח בנוסחה המקורי, ליקטנו רעיונות וקטעי קריאה מהגדות נוספות (כדוגמת ההגדה של אבי עופר מקיבוץ מענית, או הגדת קיבוץ עין השופט), תרגמנו חלק מן השירים לטובת המסובים לשולחן ליל הסדר שאינם דוברי עברית (בתקווה להשלים את תרגום ההגדה כולה עם הזמן), וערכנו כמה קיצורים או השמטות בקטעים שנראו לנו פחות חשובים (כמו "מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה...", "מזעזעים (כמו "אלו הרג בכוריהם – דינו"), לא הכי מתאימים לילדים (כמו "ואעבר עליך ואראך מתבוססת בדםך..."), או אלימים וגזעניים (כמו "שפך דמך אל הגוים").

שהרי הדבר החשוב באמת לצורך קיום המסורת היפה הזו הוא בסך הכל לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם, פשוטו כמשמעו, וכל אדם רשאי לעשות זאת בדרך שלו, תוך שילוב קטעי הקריאה והשירים המתאימים לו, והעיקר שתהא זו חוויה משפחתית או חברתית נעימה ומעצימה, וְכָל הַמְרָבָה – הִרֵי זֶה מְשַׁבַּח.

שמחה רבה

מילים: יפה בלהה
לחן: ידידיה אגמון

Oh what joy, what joy, spring
has come, Passover is here
Oh what joy, what joy, spring
has come, Passover is here

Simcha raba, simcha raba,
Aviv higi'a, Pessach ba
Simcha raba, simcha raba,
Aviv higi'a, Pessach ba

שמחה רבה, שמחה רבה,
אביב הגיע, פסח בא!
שמחה רבה, שמחה רבה,
אביב הגיע, פסח בא!

A garment with pockets
was sewn, was sewn for me
My pockets were filled,
were filled with nuts

Taferu, taferu, taferu li
begged imm kissim
Mile'u, mile'u, mile'u
kissay be-egozim

תפרו, תפרו,
תפרו לי בגד עם כיסים,
מלאו, מלאו,
מלאו כיסי באגוזים.

Oh what joy, what joy, spring
has come, Passover is here
Oh what joy, what joy, spring
has come, Passover is here

Simcha raba, simcha raba
Aviv higi'a, Pessach ba
Simcha raba, simcha raba,
Aviv higi'a, Pessach ba

שמחה רבה, שמחה רבה,
אביב הגיע, פסח בא!
שמחה רבה, שמחה רבה,
אביב הגיע, פסח בא!

Ask, four questions
I shall ask
Drink,
four toasts I shall drink

Sha'ol esh'al, sha'ol esh'al
arba kushiyot
Shatoh eshteh, shatoh
eshte arba kosot

שאלו אשאל, שאלו אשאל
ארבע קושיות,
שתה אשתה, שתה אשתה
ארבע כוסות.

Oh what joy, what joy, spring
has come, Passover is here
Oh what joy, what joy, spring
has come, Passover is here

Simcha raba, simcha raba
Aviv higi'a, Pessach ba
Simcha raba, simcha raba,
Aviv higi'a, Pessach ba

שמחה רבה, שמחה רבה,
אביב הגיע, פסח בא!
שמחה רבה, שמחה רבה,
אביב הגיע, פסח בא!

A goblet, a great goblet
my mother would fetch
For Eliyahu, for Eliyahu
the Prophet

Ve-kos gedola, ve-kos
gdola immy tavi
Le-Eliyahu,
Le-Eliyahu HaNavi

וכוס גדולה, וכוס גדולה
אמי תביא,
לאליהו,
לאליהו הנביא

Oh what joy, what joy, spring
has come, Passover is here
Oh what joy, what joy, spring
has come, Passover is here

Simcha raba, simcha raba
Aviv higi'a, Pessach ba
Simcha raba, simcha raba,
Aviv higi'a, Pessach ba

שמחה רבה, שמחה רבה,
אביב הגיע, פסח בא!
שמחה רבה, שמחה רבה,
אביב הגיע, פסח בא!

הננו מוכנים לספר ביציאת מצרים, מעבודת לחרות, משעבוד לגאולה.

קִדְשׁ

בערב שבת מתחילים כאן:

וְיִהי עֶרֶב וְיִהי בֹקֶר יוֹם הַשְּׁשִׁי. וַיִּכְלוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם. וַיִּכַּל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְכַל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ כִּי בּו שְׁבֹת מְכַל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת.

וביום חול מתחילים כאן:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בָּחַר בְּנוּ מִכָּל עַם וְרוּמְמָנוּ מִכָּל לְשׁוֹן וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו. וְתַתֵּן לָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה, חֲגִים חֲמִנִים לְשִׂשׁוֹן, אֶת יוֹם חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה, זְמַן חֲרוּתֵנוּ, מִקְרָא קִדְּשׁ, זְכָר לִיציאת מצרים. כִּי בְנוּ בְּחֵרֶת וְאוֹתֵנוּ קִדְּשָׁתָּ מִכָּל הָעַמִּים, וּמוֹעֲדֵי קִדְּשׁ בְּשִׂמְחָה וּבְשִׂשׁוֹן הִנְחַלְתָּנוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יי, מִקְדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְמִנִּים.

[יש המעדיפים לשנות מעט את הנוסח ולקדש: "כי בנו בחרת ואותנו קדשת עם כל העמים"]

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁהֵחִינוּ וְקִיַּמְנוּ וְהִגִּיעֵנוּ לְזְמַן הַזֶּה.

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרָא פְּרִי הַגֶּפֶן.

שׁוֹתִים כּוֹס רֵאשׁוֹנָה, מְבַרְכִים אֶת הַמְּסוּבִים שֶׁהִגִּיעוּ מֵרְחוֹק וּמִקְרֹב בְּבִרְכַת חַג שִׂמְחָה, מוֹדִים לְכָל אֱלֹהִים שֶׁטָּרְחוּ וְעִמְלוּ עַל הַכֵּנֶת סְעוּדַת לַיִל הַסֹּדֵר, וְאִם רוֹצִים – מוֹסִיפִים כְּמָה מִלִּים מְעוֹמֵק לְבַכְּם, הַמְּתַאֲרוֹת אֶת מָה שֶׁאַתֶּם מְרַגִּישִׁים כַּעַת.

וְרַחֵץ

נוטלים ידים.

כֶּרֶפֶס

טוֹבְלִים כֶּרֶפֶס (פְּרוֹסַת יֶרֶק, חֶסֶה אוֹ תַפּוּחַ אֲדָמָה) בְּמֵי מֶלַח, וּמְבַרְכִים:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרָא פְּרִי הָאֲדָמָה.

יחץ

חוצים את המצה האמצעית של קערת הסדר לשני חלקים, ואת אחד מהם מצפינים לאפיקומן.

מגיד

This is the bread of poverty, that our forefathers ate in the land of Egypt. All who is hungry – come and dine, all who is in need – come and celebrate Passover. Slaves this year – in the year to come, free people.

זהו לחם העוני שאכלו אבותינו בארץ מצרים. כל הרעב יבוא ויאכל, כל הצריך יבוא ויפסח. השנה כאן – לשנה הבאה בארץ ישראל. השנה אנו עבדים – לשנה הבאה בני חורין.

הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים. כל דכפין ייתי ויכל, כל דצריך ייתי ויפסח. השתא הכא, לשנה הבאה בארעא דישׂראל. השתא עבדי, לשנה הבאה בני חורין.

והילדים שואלים:

Why is tonight different from all other nights?

That on all other nights we eat both bread and matzah. But tonight only matzah.

That on all other nights we eat all kinds of herbs. Tonight – bitter herbs.

That on all other nights we do not dip even once. Tonight – we dip twice.

That on all other nights we either sit or recline. Tonight we are all reclining.

Ma nishtana haleilah hazeh mikol haleilot?

Shebechol haleilot anu ochlin chametz umatzah. Haleilah hazeh - kulo matzah.

Shebechol haleilot anu ochlin she'ar yerakot. Haleilah hazeh, haleilah hazeh - maror.

Shebechol haleilot ein anu matbilin afilu pa'am echat. Haleilah hazeh - shetei pe'amim.

Shebechol haleilot anu ochlin bein yoshvin u'vein mesubin. Haleilah hazeh kulanu mesubin.

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות?

שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה, הלילה הזה כולו מצה.

שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות, הלילה הזה – מרור.

שבכל הלילות אין אנו מטבילין אפילו פעם אחת, הלילה הזה – שתי פעמים.

שבכל הלילות אנו אוכלין בין יושבין ובין מסבין, הלילה הזה – כלנו מסבין.

עבדים היינו לפרעה במצרים, ויוציאנו יי אלהינו משם ביד חזקה ובזרוע נטויה. ואלו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו ממצרים, הרי אנו ובנינו ובני בנינו משעבדים היינו לפרעה במצרים. ואפילו כלנו חכמים, כלנו נבונים, כלנו זקנים, כלנו יודעים את התורה, מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים. וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משבח.

שרים:

Slaves we were,
now we are free!

Avadim Hayinu,
ata beney khorin

עבדים היינו,
עתה בני-חורין!

כנגד ארבעה בנים דברה תורה. אחד חכם, אחד רשע, אחד תם, ואחד שאינו יודע לשאול.

חכם מה הוא אומר? מה העדות והחקים והמשפטים אשר צוה יי אלהינו אתכם? ואף אתה אומר לו כהלכות הפסח: אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן.

רשע מה הוא אומר? מה העבדה הזאת לכם? לכם – ולא לו. ולפי שהוציא את עצמו מן הכלל כפר בעקר. ואף אתה הקהה את שניו ואמר לו: בעבור זה עשה יי לי בצאתי ממצרים. לי – ולא לו. אילו היה שם, לא היה נגאל.

תם מה הוא אומר? מה זאת? ואמרת אליו: בחזק יד הוציאנו יי ממצרים, מבית עבדים.

ושאינו יודע לשאול – את פתח לו, שנאמר: והגדת לבנך ביום ההוא לאמר, בעבור זה עשה יי לי בצאתי ממצרים.

שרים:

והיא שעמדה לאבותינו ולנו.

שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותנו,

אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו,

והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם.

מתי-מעט ירדו אבותינו מצרימה ויהיו שם לגוי גדול ועצום. ובני ישראל פרו וירבו וישרצו ויעצמו במאד מאד ותמלא הארץ אתם. ויקם מלך חדש על מצרים, אשר לא ידע את יוסף: ויאמר אל עמו הנה עם ישראל רב ועצום ממנו – הבה נתחכמה לו פן ירבה. וימרו המצרים את חיהם בעבדה קשה. ויבנו ערי מסכנות לפרעה, את פתם ואת רעמסס – וכאשר יענו אתו כן ירבה וכן יפרץ. ויצו פרעה: "כל הבן הילוד – היאורה תשליכה, וכל הבת תחיון".

שרים:

דומם שטה תיבה קטנה
על היאור הזך
ובתיבה משה הקטן
ילד יפה ורך.
הס הגלים, השובבים
משה הקטן שט
לא יטבע, חיה יחיה,
ילד זה הקט.

וּיֹאנְחוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבוּדָה וּיִזְעֻקוּ, וְתַעַל שׁוֹעֲתָם אֶל הָאֱלֹהִים. כְּמוֹ שְׁנֵי אֲמָרִים: וְנִצְעַק אֶל יְיָ
אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, וְיִשְׁמַע יְיָ אֶת קִלְנוֹ, וְיִרְאֵ אֶת עֲנִינוֹ וְאֶת עֲמַלְנוֹ וְאֶת לַחֲצֵנוֹ. וְיִזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת
בְּרִיתוֹ אֶת אַבְרָהָם, אֶת יִצְחָק וְאֶת יַעֲקֹב.

וּיֹוצֵאוּנוּ יְיָ מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֹרֶעַ נְטוּיָה, וּבְמַרְאֵ גְדֹל, וּבְאֲתוֹת וּבְמִפְתֵּיִם: דָּם וְאִשׁ וְתִמְרוֹת
עֲשׂוּ. וּיֹוצֵאוּנוּ יְיָ מִמִּצְרַיִם – לֹא עַל יְדֵי מַלְאָךְ, וְלֹא עַל יְדֵי שְׂרָף, וְלֹא עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, אֲלֵא
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכַבֹּדוֹ וּבְעֲצָמוֹ.

עֲשׂוּ מִכּוֹת הַבַּיָּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרַיִם בְּמִצְרַיִם, וְאֵלּוּ הֵן:

דָּם

צַפְרָדַע

כְּנִים

עֲרוֹב

דָּבָר

שְׁחִין

בָּרָד

אֲרָבָה

חֲשָׁף

מִכַּת בְּכוֹרוֹת

רַבֵּי יְהוּדָה הִיָּה נוֹתֵן בָּהֶם סְמִנִּים: דָּצ"ף עַד"ש בְּאֵח"ב.

שרים:

כמה מעלות טובות למקום עלינו:

- דינו אלו הוציאנו ממצרים, ולא קרע לנו את הים.
- דינו אלו קרע לנו את הים, ולא העבירנו בתוכו בחרבה.
- דינו אלו העבירנו בתוכו בחרבה, ולא ספק צרכנו במדבר ארבעים שנה.
- דינו אלו ספק צרכנו במדבר ארבעים שנה, ולא האכילנו את המן.
- דינו אלו האכילנו את המן, ולא נתן לנו את השבת.
- דינו אלו נתן לנו את השבת, ולא קרבנו לפני הר סיני.
- דינו אלו קרבנו לפני הר סיני, ולא נתן לנו את התורה.
- דינו אלו נתן לנו את התורה, ולא הכניסנו לארץ ישראל.
- דינו אלו הכניסנו לארץ ישראל, ולא בנה לנו את בית הבחירה.

על אחת כמה וכמה טובה כפולה ומכפלת למקום עלינו, שהוציאנו ממצרים, וקרע לנו את הים, והעבירנו בתוכו בחרבה, וספק צרכנו במדבר ארבעים שנה, והאכילנו את המן, ונתן לנו את השבת, וקרבנו לפני הר סיני, ונתן לנו את התורה, והכניסנו לארץ ישראל, ובנה לנו את בית הבחירה לכפר על כל עונותינו.

רבן גמליאל היה אומר: כל שלא אמר שלושה דברים אלו בפסח לא יצא ידי חובתו ואלו הן: **פסח מצה ומרור**.

פסח – על שום מה?

על שום שפסח הקדוש ברוך הוא על בתי אבותינו במצרים, בנגפו את מצרים, ואת בתינו הציל.

מצה זו שאנו אוכלים – על שום מה?

על שום שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ, שנאמר: ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עגת מצות, כי לא חמץ, כי גרשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה וגם צדה לא עשו להם:

מרור זה שאנו אוכלים – על שום מה?

על שום שמררו המצרים את חיי אבותינו במצרים שנאמר: וימררו את חיהם בעבדה קשה בחמר ובלבנים, ובכל עבדה בשדה, את כל עבדתם אשר עבדו בהם בפרך.

בְּכֹל דּוֹר וָדוֹר חַיֵּב אָדָם לְרֹאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלוֹ הוּא יֵצֵא מִמִּצְרַיִם, שְׁנֵאמַר: וְהִגַּדְתֶּם לְבָנֹתֵיכֶם וּלְבָנֵיכֶם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר: לֹא אֶת אֲבוֹתֵינוּ בְּלָבָד גָּאֵל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲלֵא אִף אוֹתֵנוּ גָאֵל עִמָּהֶם וְהוֹצִיא מִשָּׁם, לְמַעַן הִבִּיא אֶתְנוּ, לְתֵת לָנוּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם.

לְפִיכָךְ אֲנַחְנוּ חַיִּבִּים לְהוֹדוֹת, לְהַלֵּל, לְשַׁבַּח, לְפָאֵר, לְרוֹמֵם, לְהַדַּר, לְבָרֵךְ, לְעַלָּה וּלְקַלֵּס לְמִי שֶׁעָשָׂה לְאַבְרָהָם וְלָנוּ אֶת כָּל הַנִּסִּים הָאֵלֶּה: הוֹצִיאָנוּ מֵעַבְדוֹת לְחֵירוֹת מִיָּגוֹן לְשִׁמְחָה, וּמֵאֲבָל לְיוֹם טוֹב, וּמֵאֲפֵלָה לְאוֹר גְּדוֹל, וּמִשְׁעַבֵּד לְגֵאֵלָה. וְנֹאמַר לְפָנָיו שִׁירָה חֲדָשָׁה: הַלְלוּיָהּ.

שרים:

בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לַעֲז,
הִיְתָה יְהוּדָה לְקַדְשׁוֹ, יִשְׂרָאֵל מִמְּשֻׁלוֹתָיו.
הַיָּם רָאָה וַיִּנָּס, הַיַּרְדֵּן יָסַב לְאַחֹר.
הַהָרִים רָקְדוּ כְּאֵילִים, גִּבְעוֹת - כְּבָנֵי צֶאֱן.
מֵה לָךְ הַיָּם כִּי תִנוֹס, הַיַּרְדֵּן - תִּסָּב לְאַחֹר,
הַהָרִים - תִּרְקְדוּ כְּאֵילִים, גִּבְעוֹת - כְּבָנֵי צֶאֱן.
מִלְפָּנֵי אֲדוֹן חוּלֵי אָרֶץ, מִלְפָּנֵי אֱלֹהֵי יַעֲקֹב.
הַהֶפְכִי הַצּוֹר אֲגָם מַיִם, חֲלִמִישׁ - לְמַעֲיָנוּ מַיִם.

שותים כוס שניה – לזכר יציאת מצרים ובתקווה לחירות כל בני האדם, לכבודם של הנאבקים על חירותם, ולחייהם של אלה השמים נפשם בכפם למען שחרורם של אחרים מכבלי השעבוד, בכל רחבי תבל.

ומשסיימנו לספר ביציאת מצרים שאירעה לפני יותר משלושת אלפים וחמש מאות שנה, יכולים המסובים המעוניינים בכך לשתף את הנוכחים בסיפורים על יציאת מצרים הפרטית שלהם: על מאבקם לחירות, על הגירה, ועל נכונותם ללכת במדבר למען הדורות שיבואו, וגם על אירועים מכוננים בהיסטוריה המשפחתית והאישית, על הניסים, על ההחלטות הגורליות, ועל יד המקרה, שבזכותם התאפשר לכם לשבת יחדיו בערב הזה. כאן המקום להגיד לבניכם ולבנותיכם מהם הדברים שבאמת חשוב שיידעו ויזכרו, ובבוא העת – יגידו ליוצאי חלציהם.

ואפשר גם לקרוא את הקטע הבא:

"לא זכרתי את הטקסט של ההגדה אלא במעומעם, לא הייתה מצה וגם לא מרור, ולא הגדה לקרוא ממנה. הייתי היהודי היחיד שהשתתף בסדר, בעצם הייתי האדם היחידי בחדר. אבל כל זה לא הפריע לאורחי מבחוץ, סיפרתי לשניים מעמיתיי האסירים את סיפור יציאת מצרים דרך חריץ קטן בצינוק שאליו הושלכתי, למרות שלא היו יהודים הם הזדהו עם המסר האוניברסלי של הסיפור. הסיבה הייתה פשוטה. קבוצה מבודדת זאת של מתנגדי המשטר כבר טעמה את יכולתה של החירות לעצב מחדש את הפרט והבינה את הכוח הטמון בה: היכולת לשנות חברה שלמה. הם לא היו זקוקים לתזכורות הרעיון שאומה של עבדים יכולה לזכות בחירות ולהביס את המעצמה החזקה ביותר בעולם, היה עבורנו לא אגדה עתיקה אלא אמת נצחית."

נתן שרנסקי, "כוחה של חירות", מתוך: "הלילה הזה - הגדה ישראלית", בעריכת מישאל ציון

רַחֲצָה

שוב נוטלים ידיים.

מוֹצֵיא, מִצָּה

מברכים על המצות ואז אוכלים מהן:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם המוציא לחם מן הארץ.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו וצונו על אכילת מצה.

מְרוֹר

לוקחים כזית מן המרור, ואפשר גם לטבל בחרוסת, ומברכים:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו וצונו על אכילת מרור.

כּוּרְךָ

**בוצעים את המצה התחתונה, ונוטלים ממנה כזית וכורכים עמה כזית מן המרור:
מצה למעלה ומצה למטה ומרור באמצע.**

שְׁלַחן עוֹרֶךְ

זהו זמן הסעודה, ובראשיתה נהוג לאכול ביצה במי מלח.

בְּרָךְ

שרים:

שיר המעלות. בשוב יהוה
את שיבת ציון היינו כחלמים:
אז ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה.
אז יאמרו בגוים
הגדיל יהוה לעשות עם אלה:
הגדיל יהוה לעשות עמנו.
היינו שמחים.

שותים כוס שלישית, ומברכים: שים שלום טובה וברכה, חן וחסד ורחמים עלינו ועל ישראל עמך, ועל כל יושבי תבל, וברכנו כלנו כאחד ממאור פניך, ותן לנו אהבה וחסד, צדקה ושלום.

הלל

אחד מי יודע? אחד אני יודע: אחד אלוהינו שבשמים ובארץ.

שנים מי יודע? שנים אני יודע: שני לחות הברית, אחד אלוהינו שבשמים ובארץ.

שלושה מי יודע? שלושה אני יודע: שלושה אבות, שני לחות הברית, אחד אלוהינו שבשמים ובארץ.

ארבע מי יודע? ארבע אני יודע: ארבע אמהות, שלושה אבות, שני לחות הברית, אחד אלוהינו שבשמים ובארץ.

חמשה מי יודע? חמשה אני יודע: חמשה חמשי תורה, ארבע אמהות, שלושה אבות, שני לחות הברית, אחד אלוהינו שבשמים ובארץ.

ששה מי יודע? ששה אני יודע: ששה סדרי משנה, חמשה חמשי תורה, ארבע אמהות, שלושה אבות, שני לחות הברית, אחד אלוהינו שבשמים ובארץ.

שבעה מי יודע? שבעה אני יודע: שבעה ימי שבתא, ששה סדרי משנה, חמשה חמשי תורה, ארבע אמהות, שלושה אבות, שני לחות הברית, אחד אלוהינו שבשמים ובארץ.

שמונה מי יודע? שמונה אני יודע: שמונה ימי מילה, שבעה ימי שבתא, ששה סדרי משנה, חמשה חמשי תורה, ארבע אמהות, שלושה אבות, שני לחות הברית, אחד אלוהינו שבשמים ובארץ.

תשעה מי יודע? תשעה אני יודע: תשעה ירחי לדה, שמונה ימי מילה, שבעה ימי שבתא, ששה סדרי משנה, חמשה חמשי תורה, ארבע אמהות, שלושה אבות, שני לחות הברית, אחד אלוהינו שבשמים ובארץ.

עשרה מי יודע? עשרה אני יודע: עשרה דבריאי, תשעה ירחי לדה, שמונה ימי מילה, שבעה ימי שבתא, ששה סדרי משנה, חמשה חמשי תורה, ארבע אמהות, שלושה אבות, שני לחות הברית, אחד אלוהינו שבשמים ובארץ.

אחד עשר מי יודע? אחד עשר אני יודע: אחד עשר כוכביאי, עשרה דבריאי, תשעה ירחי לדה, שמונה ימי מילה, שבעה ימי שבתא, ששה סדרי משנה, חמשה חמשי תורה, ארבע אמהות, שלושה אבות, שני לחות הברית, אחד אלוהינו שבשמים ובארץ.

שנים עשר מי יודע? שנים עשר אני יודע: שנים עשר שבטיאי, אחד עשר כוכביאי, עשרה דבריאי, תשעה ירחי לדה, שמונה ימי מילה, שבעה ימי שבתא, ששה סדרי משנה, חמשה חמשי תורה, ארבע אמהות, שלושה אבות, שני לחות הברית, אחד אלוהינו שבשמים ובארץ.

שלושה עשר מי יודע? שלושה עשר אני יודע: שלושה עשר מדיאי, שנים עשר שבטיאי, אחד עשר כוכביאי, עשרה דבריאי, תשעה ירחי לדה, שמונה ימי מילה, שבעה ימי שבתא, ששה סדרי משנה, חמשה חמשי תורה, ארבע אמהות, שלושה אבות, שני לחות הברית, אחד אלוהינו שבשמים ובארץ.

חד גדיא חד גדיא

דזבן אבא בתרי זמי חד גדיא חד גדיא
ואתא שגרא ואכלה לגדיא דזבן אבא בתרי זמי חד גדיא חד גדיא
ואתא כלבא ונשף לשגרא דאכלה לגדיא דזבן אבא בתרי זמי חד גדיא חד גדיא
ואתא חטרא והפה לכלבא דנשף לשגרא דאכלה לגדיא דזבן אבא בתרי זמי חד גדיא חד גדיא
ואתא נורא ושרף לחטרא דהפה לכלבא דנשף לשגרא דאכלה לגדיא דזבן אבא בתרי זמי חד גדיא חד גדיא
ואתא מיא וכבה לנורא דשרף לחטרא דהפה לכלבא דנשף לשגרא דאכלה לגדיא דזבן אבא בתרי זמי חד גדיא חד גדיא
ואתא תורא ושתה למיא דכבה לנורא דשרף לחטרא דהפה לכלבא דנשף לשגרא דאכלה לגדיא דזבן אבא בתרי זמי חד גדיא חד גדיא
ואתא שוחט ושחט לתורא דשתה למיא דכבה לנורא דשרף לחטרא דהפה לכלבא דנשף לשגרא דאכלה לגדיא דזבן אבא בתרי זמי חד גדיא חד גדיא
ואתא מלאף המות ושחט לשוחט דשחט לתורא דשתה למיא דכבה לנורא דשרף לחטרא דהפה לכלבא דנשף לשגרא דאכלה לגדיא דזבן אבא בתרי זמי חד גדיא חד גדיא
ואתא הקדוש ברוך הוא ושחט למלאף המות דשחט לשוחט דשחט לתורא דשתה למיא דכבה לנורא דשרף לחטרא דהפה לכלבא דנשף לשגרא דאכלה לגדיא דזבן אבא בתרי זמי חד גדיא חד גדיא

שותים כוס רביעית, ומברכים: כוס של ברכה נישא לבשורת האביב, להנץ הניצנים, לתבואה חדשה, לטל ולשובע, לחיים ולהתחדשות.

מוזגים כוס חמישית לאלהו הנביא, פותחים את הדלת, ומברכים:

שפך אהבתך על הגויים אשר ידעוך, ועל ממלכות אשר בשמך קוראים
בגלל חסדים שהם עושים עם זרע יעקב ומגינים על עמך ישראל מפני אויביהם,
תזכו לראות בטובת בחירך ולשמוח בשמחת גוייך.

נרצה

חסל סדור פסח כהלכתו, ככל משפטו וחקתו.

לשנה הבאה בירושלים

בארץ ישראל אומרים: לשנה הבאה בירושלים הבנויה

ניצנים נראו בארץ

מילים: מתוך שיר השירים
לחן: נחום היימן

The buds (flowers) of
Spring have been seen
in the Land (of Israel),
the time of the
nightingale has
come. Autumn has past
and gone. Tender
grapes give forth their
fragrance.

(Song of Songs 2:12)

Nitzanim nir'u (nir'u) ba-aretz
Et zamir higi'a (et zamir)

Nitzanim nir'u (nir'u) ba-aretz
Et zamir higi'a (et zamir)

Ki hineh stav avar,
stav khalaf halakh lo
Ha-gfanim semadar
natnu (natnu) reikham

Ki hineh stav avar,
stav khalaf halakh lo
Ha-gfanim semadar
natnu (natnu) reikham

ניצנים נראו (נראו) בארץ
עת זמיר הגיע (עת זמיר).

ניצנים נראו (נראו) בארץ
עת זמיר הגיע (עת זמיר).

כי הנה סתיו עבר,
סתיו חלף הלך לו
הגפנים סמדר נתנו,
נתנו ריחם.

כי הנה סתיו עבר,
סתיו חלף הלך לו
הגפנים סמדר נתנו,
נתנו ריחם.

איך יודעים שבא אביב

מילים ולחן: דתיה בן דור

איך יודעים שבא אביב?
מסתכלים סביב סביב
ואם רואים המון ידיים חרוצות
נושאות סלים כבדים עם יין ומצות
ואם שרים "שמחה רבה –
"אביב הגיע, פסח בא"
אז יודעים (אז יודעים)
שבא אביב (שבא אביב)
אז יודעים שבא אביב,
אז יודעים שבא אביב.

איך יודעים שבא אביב?
מסתכלים סביב סביב
ואם רואים שאין עוד בוץ בשבילים
ואם רואים שנעלמו המעילים
ואם פרג וגם חרצית
לכבוד החג קישטו עציץ
אז יודעים (אז יודעים)
שבא אביב (שבא אביב)
אז יודעים שבא אביב,

פנה הגשם

מילים ולחן: מתתיהו שלם

פנה הגשם,
הלך, הלך לו.
ענן רקיע
חלף, הלך לו.
פני אדמה
באור חמה
שיבולים זקפו
ראשיהן בקמה.

בני הרים זה אל זה
ברמה ישוררו
שלום, שלום,
הידד! הידד!
אביב היום.

ערוץ הנחל
גלים בוקע,
הומה החורש,
חדוה שופע,
מוריק הנוף:
שדות לרוב,
צבעונים עלו
באודם-חן בנקיקים.
בעמקים פרחי-נוי
זה אל זה ישוררו:
שלום, שלום,
הידד! הידד!
אביב היום.

הללויה

מילים: יענקל'ה גלפז
לחן: מני גל

אדם חזר וקציר יומו
צנוע הוא ודל,
ועל גבו צרות החול
עומסות לו כמגדל.
ולפניו רואה פתאום
את שתי עיניה של ביתו
והוא אז שר, והן איתו
שרות הללויה.

הללויה, וזה השיר
עולה מכל פינות העיר
כשהאדם ושתי עיניו ביתו
שרים הללויה.

בונה אדם את בנייניו
מהבל וקלפים,
יום יום טורח ועמל
יום יום הם נטרפים.
אבל אל מול חורבן קלפיו
עולה השמש מעליו
והוא אוסף אותם אליו
ושר הללויה.

הללויה וזה השיר
עולה מכל פינות העיר
כשהאדם אוסף את כל קלפיו
ושר הללויה.

פרושים ימי בפני האל
יודע הוא דרכי
וכל שירי כמו תפילות
שולחו למרחקים.
וכשיגיע סוף התוואי
אנעל בשקט את חיי
ושיר חדש צעיר וחי
יושר הללויה.

הללויה וזה השיר
עוד יעלה בכל העיר
והוא חדש והוא צעיר וחי
ושר הללויה.